यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नासिक

स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग विद्याशाखा परिषद (School Council)

ज्ञानगंगा घरोघरी

बैठक क्र. 01

इतिवृत्त

स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग विद्याशाखा परिषद बैठक क्र. 01, दि. 04-04-2024 रोजी सकाळी 11:30 ते 02:30 या वेळेत हायब्रीड पध्दतीने आयोजित करण्यात आली. बैठकीस बहिस्थ तज्ज्ञ ऑनलाईन तर विद्यापीठातील सदस्य प्रत्यक्ष उपस्थित होते.

सदस्यत्व प्रकार	तज्ज्ञाचे नाव व पद	मोबाईल नंबर	उपस्थिती
अध्यक्ष	इमरटस प्रो. कविता साळुंके, Dir. School of Online Learning	7028380913	Offline
बहिस्थ तज्ज्ञ	प्रो. मधु परिहार Dir. COE, chief vigilance officer	9810677084	Online
	प्रो. अमित गौतम Associate Prof. NIEPA, Delhi.	9354668004	Online
	डॉ. वैभव जाधव Associate Prof. Pune University, Pune	9421503397	Online
	डॉ. महेश कोलतामे Assistant Prof. SNDT University	7977154796 9923917066	Online
विद्यापीठ अंतर्गत तज्ज्ञ	डॉ. चेतना कामळस्कर Dir. School of Science	9765299911	Offline
	डॉ. सज्जन थूल Dir. Evaluation Div	9403774532	Offline
	डॉ. राम ठाकर Dir. CIQA	9423924148	Offline
	डॉ. माधुरी सोनवणे Dir. School of Agriculture	9403774536	Offline
ऑनलाईन लर्निंग विद्याशाखेतील शिक्षक गट	१.डॉ. शिवाजी बागुल Academic Coordinator, School of Online Learning	7790053806	Offline
	३.श्री. विनय धाकरे Academic Coordinator, School of Online Learning	9272123838	Offline
विद्वत परिषद सदस्य	१. Principal डॉ. संजय धाकणे Pune	7020674545	Online
निमंत्रित सदस्य	१. डॉ. लेसन आझादी Dir. Bahai Academy, Pachgani	9822551309	Online
	२. डॉ. सचिन पोरे Academic Coordinator, PRTRNDC	9021244577	Offline
	३. डॉ. वसुदेव राऊत Academic Coordinator, PRTRNDC	9405727734	Offline
	४. श्री. प्रशांत टोपे Academic Coordinator, School of Commerce & Management	7798955666	Offline
	५. श्री. हरीश काळे Administrative Coordinator, PRTRNDC	7020690957	Offline
	६. श्री. तन्मय बोरसे Administrative Coordinator, School of Online Learning	7620176241	Offline

डॉ. रेवती नामजोशी, Senior General Manager, MKCL, प्राचार्य डॉ. चंद्रकांत बोरसे, Principal, MVP B.Ed. College, Nashik. हे बहिस्थ तज्ज्ञ व श्रीमती. रेवती वाघमारे, Academic Coordinator, School of Online Learning या अंतर्गत सदस्य तांत्रिक कारणाने अनुपस्थित होते.

क्रमांक	बैठकीचे विषय व निर्णय
01	**उपस्थित सदस्यांचे स्वागत**
01.1	**विषय क्र. बी.-1 / एल-223 / 2024/ 01** स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग परिचय स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंगची ही प्रथम विद्याशाखा परिषद बैठक होती. सदर बैठकीस उपस्थित सदस्यांचे इमरटस प्रोफेसर कविता साळुंके, संचालक, स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग यांनी स्वागत केले. स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंगचा परिचय करून दिला. त्यात त्यांनी स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंगचे व्हिजन, मिशन, ऑब्जेक्ट, MOU आणि future plans ची माहिती दिली. त्यानंतर प्रत्यक्ष विद्याशाखा परिषदेच्या विषयांना सुरुवात करण्यात आली.
01.2	**विषय क्र. बी.-1 / एल-223 / 2024/ 02** विद्याशाखेत सुरु करावयाच्या ऑनलाईन प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमांना मान्यता मिळणेबाबत
A.	**मूल्यशिक्षण प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम ऑनलाईन पद्धतीने सुरु करणेबाबत (सहपत्र-१)** **टिपणी**- स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग आणि बहाई अकॅडेमी यांचेमध्ये MOU पाचवर्षांसाठी 2024 मध्ये करण्यात आला. त्यांच्या मदतीने तयार केलेला मूल्यशिक्षण प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम ऑनलाईन पद्धतीने सुरु करण्याबाबत य.च.म. मुक्त विद्यापीठाच्या नवीन शिक्षणक्रम विकसनाच्या धोरणानुसार ABC form विकसित केले आहेत ते चर्चा व मान्यतेसाठी सादर. **निर्णय** — ह्या विषयासंदर्भात प्रथमतः डॉ. लेसन आझादी यांनी सहकार्यात्मक संस्था ह्या नात्याने सविस्तर सादरीकरण केले. त्या सादरीकरणावर व सहपत्र-१ वर सविस्तर चर्चा करण्यात आली. त्या चर्चेत मूल्यशिक्षण मूलभूत या प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाची प्रवेश पात्रता केवळ कोणत्याही विद्याशाखेची १२ वी पास न ठेवता त्यात समकक्ष परीक्षा उत्तीर्ण हे ही जोड करावे. शिक्षणक्रमाच्या कालावधी किमान १ वर्ष व कमाल ३ वर्ष असावा. या शिक्षणक्रमाचे श्रेयांक १२ ऐवजी १६ श्रेयांक करावे आणि अंतिम परीक्षा UGC च्या नियमाप्रमाणे अंतर्गत ३०% व बहिस्थ ७०% याप्रमाणे भारांश द्यावा. या बदलासह सदर शिक्षणक्रमाला ऑनलाईन प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम म्हणून विकसित करण्यास ABC form सह मान्यता देण्यात आली. सदर विषयाची विद्वत परिषदेच्या मान्यतेसाठी शिफारस करण्यात आली.
B.	**परसबाग प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम ऑनलाईन पद्धतीने सुरु करणेबाबत (सहपत्र-२)** **टिपणी** : स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंगमार्फत SCERT कडे महाराष्ट्रातील सर्व शिक्षकांना परसबागेचे प्रशिक्षण देण्याबाबतचे प्रस्ताव पाठविण्यात आला होता. सदर प्रस्ताव SCERT च्या सभा समितीने मंजूर केलेला आहे. सदर शिक्षणक्रम स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंगमार्फत ऑनलाईन पद्धतीने सुरु करण्याबाबत य.च.म. मुक्त विद्यापीठाच्या नवीन शिक्षणक्रम विकसनाच्या धोरणानुसार ABC form विकसित केले आहेत ते चर्चा व मान्यतेसाठी सादर. **निर्णय** — परसबाग शिक्षणक्रमाचे सादरीकरण डॉ. वसुदेव राऊत शैक्षणिक संयोजक यांनी केले. या सादरीकरणानंतर सहपत्र-२ वर चर्चा करण्यात आली. प्रवेश पात्रता कोणत्याही पदवीधर ऐवजी कोणत्याही विद्याशाखेचे १२ वी पास किंवा समकक्ष परीक्षा अशी करावी. त्याचे श्रेयांक १२ ऐवजी १६ करावे (T8+P8). या शिक्षणक्रमाचे व्हिडीओ तयार करतांना Distance Education Council चा 22 डिसेंबर 2022 चा GR विचारात घ्यावा. सदर शिक्षणक्रमाला ABC form सह मान्यता देण्यात आली. सदर विषयाची विद्वत परिषदेच्या मान्यतेसाठी शिफारस करण्यात आली.
C.	**Research and Publication Ethics (सहपत्र-३)** **टिपणी** : UGC ने पीएच.डी. शिक्षणक्रम करणाऱ्या संशोधकांना Research and Publication Ethics हा शिक्षणक्रम अनिवार्य केलेला आहे. सदर शिक्षणक्रम PG शिक्षणक्रमातील विद्यार्थ्यांनाही संशोधन कार्यासंदर्भात उपयुक्त ठरू शकतो याचा विचार करून स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंगने Research and Publication Ethics हा प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम ऑनलाईन पद्धतीने सुरु करण्याबाबत य.च.म. मुक्त विद्यापीठाच्या नवीन शिक्षणक्रम विकसनाच्या धोरणानुसार ABC form विकसित केले आहेत ते चर्चा व मान्यतेसाठी सादर. **निर्णय** — Research and Publication Ethics संदर्भात सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ येथे एक ऑनलाईन कोर्स विकसित करण्यात आला असून तो सर्व पीएच.डी. विद्यार्थ्यांना उपलब्ध आहे. तसेच या स्वरूपाचे दोन शिक्षणक्रम SWAYAM वरती उपलब्ध आहे. त्यामुळे duplication of work करू नये असे सर्व सदस्यांनी सूचित केले.

01.3	**विषय क्र. बी.-1 / एल-223 / 2024/ 03** **स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंगच्या विकसनासाठी भविष्यवेधी चर्चा** **टिपणी** : स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग हे नव्यानेच सुरु झालेले असल्याने त्याची वाटचाल व भरभराट होण्याच्या दृष्टीने सर्व सदस्यांनी चर्चा करणेसाठी सादर. **निर्णय** — सदर विषयासंदर्भात चर्चा करतांना मान्यवरांनी सुचविलेले मुद्दे पुढीलप्रमाणे — अ. य.च.म. मुक्त विद्यापीठामध्ये सुरु असणारे UG/PG शिक्षणक्रम ऑनलाईन पद्धतीने स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंगमार्फत सुरु करावेत. आ. य.च.म. मुक्त विद्यापीठाने ऑनलाईन प्रमाणपत्र, पदविका, पदवी, पदव्युत्तर पदवी शिक्षणक्रम सुरु करण्यासाठी UGC च्या नियमांच्या अधीन राहून मार्गदर्शक सूचना तयार कराव्यात. ज्या इतर विद्यापीठांनाही ऑनलाईन शिक्षणक्रम विकसनास उपयुक्त ठरू शकतील. इ. व्हिडीओ तयार करतांना एका क्रेडीटसाठी १५ मिनिटांचे चार व्हिडीओ तयार करावे. व्हिडीओंचा कालावधी मोजतांना, व्हिडीओतील content, अंतरक्रियेची संधी, विद्यार्थ्यांचा अध्ययन कालावधी आणि कृती इ. सर्व मुद्दांचा विचार करावा. ई. विज्ञान विद्याशाखेने Environmental Awareness संदर्भातला शिक्षणक्रम स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंगमार्फत सुरु करण्याबाबतचे मत व्यक्त केले. उ. स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग विद्याशाखा उत्तम पद्धतीने कार्य करत असल्याबाबत सर्वांनी स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंगचे अभिनंदन केले.
01.4	**विषय क्र. बी.-1 / एल-223 / 2024/ 04** **ऐनवेळी चे विषय —** **MOOCS कोर्सेस विकसनाबाबत...** सद्य स्थितीतील विपणन विषयातील आवश्यकता लक्षात घेऊन स्कूल ऑफ ऑनलाईनच्या अंतर्गत Introduction To Basics Of Marketing, Consumer Behaviour हे दोन प्रोग्राम विकसित करणे बाबत चर्चा व मान्यतेसाठी सादर.
A.	**Introduction To Basics Of Marketing (2 Credits)** **टिप्पणी** - विपणन हा सर्व उद्योग व्यवसायाचा अविभाज्य भाग आहे. उत्तम दर्जाचे उत्पादन करविण्याबरोबरच उत्पादने विकण्यासाठी लागणारी कौशल्ये देखील तितकीच महत्वाची असतात. आजच्या स्पर्धात्मक युगात विपणन कौशल्यांची आवश्यकता पदोपदी जाणवते. त्यामुळे प्रत्येक व्यक्तींचा विपणन क्षेत्राशी परिचय असला पाहिजे. या अभ्यासक्रमाच्या माध्यमातून विपणन क्षेत्राची तोंड ओळख, त्याची मूळ तत्वे आदी गोष्टी जाणून आपल्या उत्पादनांची विक्री वाढविण्यासोबत आपले विपणन प्रभावशाली करण्यासाठी होऊ शकतो. **निर्णय** — सदर MOOC बाबत चर्चा करून तत्वतः त्याला मान्यता देण्यात आली. परंतु MahaSWAYAM वर कोर्स विकसनासंदर्भातल्या मार्गदर्शक सूचना प्राप्त झाल्यानंतर सदर शिक्षणक्रमाचे काम विकसनासाठी हाती घ्यावे असे सूचित करण्यात आले. सदर विषयाची विद्वत परिषदेच्या मान्यतेसाठी शिफारस करण्यात आली.
B.	**Consumer Behaviour (4 Credits)** **टिप्पणी** - ग्राहक हा आज व्यवसायाच्या केंद्र स्थानी आहे.ग्राहकाच्या समाधानातून नफा असा सर्व उद्योग व व्यवसायांचा मुख्य उद्देश असतो. खरेदी आणि उपभोगाचे वर्तन समजून घेणे हे विपणकांसाठी एक प्रमुख आव्हान आहे. ग्राहक वर्तन म्हणजे व्यक्ती, गट किंवा संस्था आणि वस्तू आणि सेवांच्या खरेदी , वापर आणि विल्हेवाटशी संबंधित सर्व क्रियाकलापांचा अभ्यास . ग्राहकांच्या वर्तनात ग्राहकांच्या भावना, वृत्ती आणि प्राधान्ये खरेदीच्या वर्तनावर कसा परिणाम करतात याचा समावेश होतो. ग्राहक वर्तनशास्त्रक अर्थशास्त्रेरीय निर्णय कसे घेतले जातात आणि उत्पादने किंवा सेवा कशा वापरल्या जातात किंवा अनुभवल्या जातात हे समजून घेण्याशी संबंधित आहे. ग्राहकांच्या वर्तनाचा अभ्यास करून, विक्रेते वैयक्तिक प्राधान्ये, गरजा, प्रेरणा आणि सामाजिक, सांस्कृतिक आणि आर्थिक घटकांसारख्या बाह्य प्रभावांसह खरेदी निर्णयांवर परिणाम करणाऱ्या घटकांबद्दल मौल्यवान अंतर्दृष्टी प्राप्त करतात.ग्राहक वर्तन संशोधन आयोजित करून, व्यवसाय उदयोन्मुख ट्रेंड, विकसित होणारी प्राधान्ये आणि न वापरलेल्या बाजाराच्या गरजा शोधू शकतात. ज्याद्वारे कंपन्यांना उत्पादने किंवा सेवांसाठी नवीन संधी शोधतात, विद्यमान ऑफर वाढविण्यास आणि बाजारपेठेत स्पर्धात्मक धार राखण्यास सक्षम करते. **निर्णय** — सदर MOOC बाबत चर्चा करून तत्वतः त्याला मान्यता देण्यात आली. परंतु MahaSWAYAM वर कोर्स विकसनासंदर्भातल्या मार्गदर्शक सूचना प्राप्त झाल्यानंतर सदर शिक्षणक्रमाचे काम विकसनासाठी हाती घ्यावे असे सूचित करण्यात आले. सदर विषयाची विद्वत परिषदेच्या मान्यतेसाठी शिफारस करण्यात आली.

02	**Online Certificate Course Becoming for Global Citizen** **निर्णय** — बाईज अकॅडेमी सोबत केलेल्या MOU मध्ये दोन कोर्सेसचा उल्लेख आहे. Value Education: Fundamental व Online Certificate Course Becoming for Global Citizen यासंदर्भात विद्याशाखा परिषदेतील निमंत्रित सदस्य डॉ. लेमन आझादी यांनी सादरीकरण केले. त्यात त्यांनी श्रेयांक, कालावधी, शिक्षणक्रम, उद्दिष्टे, आशय, प्रात्यक्षिके आणि मूल्यमापन संदर्भात माहिती दिली. सदर शिक्षणक्रमाला १२ श्रेयांक ऐवजी १६ श्रेयांक करावेत असे सूचवून तत्वत: मान्यता देण्यात आली व त्याच्या मान्यतेसाठी विद्वत परिषदेकडे शिफारस करण्यात आली. (A,B,C Form)

त्यानंतर उपस्थितांचे आभार मानून विद्याशाखा परिषद समाप्त झाल्याचे घोषित करण्यात आले.

इमरटस प्रोफेसर कविता साळुंके
अध्यक्ष व संचालक, स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग

मा.कुलगुरू ह्यांचे मान्यतेसाठी सविनय सादर......

प्रत- स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग विद्याशाखा परिषद सर्व सन्माननीय सदस्य.

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग

परसबाग शिक्षणक्रम तज्ज्ञ सल्लागार समिती बैठक

दि. २४ मे २०२४

बैठकीचे इतिवृत्त

परसबाग प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाच्या तज्ज्ञ सल्लागार समितीची बैठक शुक्रवार, दि. २४ मे २०२४ रोजी सकाळी ११:३० ते ०४:३० या कालावधीत कृषिविज्ञान विद्याशाखेच्या बैठक कक्षात Hybrid Mode ने घेण्यात आली. सदर बैठकीस पुढील तज्ज्ञ उपस्थित होते.

अ. क्र.	तज्ञ सदस्याचे नाव व पदनाम	संपर्क क्र.	ई-मेल	शेरा
1	इमरटस प्रो. कविता साळुंके (अध्यक्ष) संचालक, स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग	7028380913	kavita_salunke@hotmail.com	Offline
2	डॉ. माधुरी सोनवणे - संचालक, कृषि विज्ञान विद्याशाखा	9403774536	dir_agree@ycmou.digitaluniversity.ac	Offline
3	डॉ. शिवाजी कांबळे - व्याख्याता, सुभाष विद्यामंदिर कनिष्ठ महाविद्यालय, पिंपळवंडी, ता - जुन्नर, पुणे	9404244094	shivaji4@rediffmail.com	तांत्रिक कारणाने अनुपस्थित
4	डॉ. प्रकाश अतकरे - माजी संचालक, विद्यार्थी सेवा विभाग, य.च.म.मु. विद्यापीठ	9422247286	prakashatakare@gmail.com	तांत्रिक कारणाने अनुपस्थित
5	डॉ. समीर लांडे - प्राचार्य, श्री. शिवाजी कृषी महाविद्यालय, अमरावती	9657046002	samirlande1969@gmail.com	Online
6	डॉ. राधाकृष्ण गायकवाड - प्राचार्य तथा केंद्र संयोजक, कृषि व्यवसाय व्यवस्थापन महाविद्यालय, नारायणगाव, ता - जुन्नर, जि - पुणे	9860492070	rngaikwad1979@gmail.com	Online
7	डॉ. अंगद पी. गरडे - सहायक प्राध्यापक, CSMSS, College of Agriculture, छत्रपती संभाजीनगर	8408838450	angadg28@gmail.com	Online
8	डॉ. आशा ठोके - प्राचार्य, अशोका बी. एड. कॉलेज, नाशिक	9527360926	thoke.asha85@gmail.com	Online

मा. कुलगुरु कार्यालय
य. च. म. मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
अंतर्गत आवक क्र.: ४C14988
दि. 27/ 5 /2024

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
नॅक मानांकित 'अ' श्रेणी

Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik
NAAC Accredited 'A' Grade

अंतर्गत संज्ञापन पत्र / Internal Communication Sheet

जा.क्र.............. दिनांक / /२४ आ.क्र.......... दिनांक..........
जा.क्र.............. दिनांक.......... आ.क्र.......... दिनांक..........
कुलसचिव कार्या. जा.क्र.............. दिनांक.......... कुलसचिव कार्या. आ.क्र.......... दिनांक..........
कुलगुरु कार्यालय जा.क्र.............. दिनांक.......... कुलगुरु कार्यालय आ.क्र.......... दिनांक..........
जा.क्र.............. दिनांक.......... आ.क्र.......... दिनांक..........

प्रति : मा. कुलगुरु

विषय : PAC समिती इतिवृत्तबाबत...

प्रेषक : संचालक, स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग आणि प्री. राम ताकवले रिसर्च सेंटर

दिनांक : ०३/०५/२०२४

नमस्कार,

स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंगमार्फत Value Education: Fundamentals आणि Becoming a Global Citizen या दोन ऑनलाईन प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमासाठी दि. ०३ मे २०२४ रोजी तज्ञ सल्लागार समितीची सभा ऑनलाईन मोडने घेण्यात आली. सदर दोन्ही शिक्षणक्रमांची संरचना व अभ्यासक्रमाला तज्ञ सल्लागार समितीने मान्यता दिली आहे. सदर सभेचे इतिवृत्त आपल्या मान्यतेस्तव सादर.

धन्यवाद ....

इमरटस प्रोफेसर कविता साळुंके
संचालक, स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग आणि
प्री. राम ताकवले रिसर्च सेंटर

मान्य

मा. कुलगुरु

मा. कुलगुरु कार्यालय
य. च. म. मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
अंतर्गत आवक क्र.: VC/4842
दि. 7/5/2024

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग

ज्ञानगंगा घरोघरी

"मूल्यशिक्षणाची मूलतत्वे: मुलभूत" आणि "Becoming a Global Citizen"

Online प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम

तज्ञ सल्लागार समिती

बैठक इतिवृत्त

बैठकीचा विषय : "मूल्यशिक्षणाची मूलतत्वे: मुलभूत" आणि "Becoming a Global Citizen" प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम तज्ञ सल्लागार समिती

तारीख : ७ मे २०२४

वेळ : सकाळी ११:३० ते सायं. ०२:००

ठिकाण : शिक्षणशास्त्र विद्याशाखा Meeting Hall

य.च.म.मु. विद्यापीठ आणि बहाई अॅकेडमीसोबत झालेल्या MoU नुसार "मूल्यशिक्षणाची मूलतत्वे: मुलभूत" आणि "Becoming a Global Citizen" प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम तज्ञ सल्लागार समिती दि. ०७-०५-२०२४ रोजी सकाळी ११:३० ते दुपारी २:०० या वेळेत शिक्षणशास्त्र विद्याशाखा Meeting Hall येथे Online पद्धतीने घेण्यात आली. सदर बैठकीत पुढील सदस्य उपस्थित होते.

अ.क्र.	सदस्याचे नाव	पदनाम	Remark
१	इमरटसप्रोफेसर कविता एस. साळुंके	संचालक, स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग	Offline
२	डॉ. लेसन आझादी	संचालक, बहाई अॅकेडमी, पाचगणी	Online
३	डॉ. भावना दवे	सहाय्यक प्राध्यापक, मुंबई विद्यापीठ	Online
४	डॉ. ए. एम. गुरव	प्रमुख, शिवाजी विद्यापीठ	Online
५	डॉ. शशी गायकवाड	माजी प्राचार्य, नागपूर विद्यापीठ	Online
६	डॉ. सीमा लिगायत	प्राचार्य, संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती	Online
७	डॉ. उत्तम मित्रा	प्रोफेसर, त्रिपुरा विद्यापीठ	Online
८	डॉ. सरिता वर्मा	प्राचार्य, एस. एन. डी. टी. विद्यापीठ	Online
९	श्री. पराग तांदळे	शिक्षणक्रम समन्वयक, बहाई अॅकेडमी	Online
१०	डॉ. विद्यादेवी बागुल	शैक्षणिक संयोजक, स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग	Offline
११	श्रीमती देवयानी वारुंगसे	शैक्षणिक संयोजक, स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग	Offline
१२	डॉ. वसुदेव ज्ञो. राऊत	शैक्षणिक संयोजक, प्रो. राम ताकवले संशोधन केंद्र	Offline
१३	डॉ. सचिन ए. पोरे	शैक्षणिक संयोजक, प्रो. राम ताकवले संशोधन केंद्र	Offline
१४	श्री. विनय भाकरे	शैक्षणिक संयोजक, स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग	Offline
१५	श्रीमती. राधिका शिंदे	शैक्षणिक संयोजक, स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग आणि प्रो. राम ताकवले संशोधन केंद्र	Offline
१६	श्री. हरिष काळे	प्रशासकिय संयोजक, प्रो. राम ताकवले संशोधन केंद्र	Offline
१७	श्री. तन्मय बोरसे	प्रशासकिय संयोजक, स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग आणि प्रो. राम ताकवले संशोधन केंद्र	Offline

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नासिक

ज्ञानगंगा घरोघरी

स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग विद्याशाखा परिषद (School Council)

बैठक क्र. 02

इतिवृत्त

स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग विद्याशाखा परिषद बैठक क्र. 02, दि. 27-06-2024 रोजी सकाळी 11:30 ते 01:30 या वेळेत हायब्रीड पध्दतीने आयोजित करण्यात आली. बैठकीस बहिस्थ तज्ज्ञ ऑनलाईन तर विद्यापीठातील सदस्य प्रत्यक्ष उपस्थित होते, ते पुढीलप्रमाणे –

सदस्यांचे प्रकार	तज्ज्ञांचे नाव व पद	पत्रव्यवहारासाठी पत्ता	मोबाईल नंबर	उपस्थिती
अध्यक्ष	ईमरटस प्रो. कविता साळुंके	संचालक, ऑनलाईन लर्निंग विद्याशाखा dir_sol@ycmou.ac.in	7028380913	Offline
	प्रो. अमित गौतम	Department of School and Non-Formal Education National Institute of Educational Planning and Administration Deemed to be University Ministry of Education, GOI New Delhi – 110016 amitgautam@niepa.ac.in amitgniepa@gmail.com	9354668004	Online
	डॉ. रेवती नामजोशी	Senior General Manager, MKCL, Senapati Bapat Road, Shivajinagar, Pune 411016.	9860252415	Online
	डॉ. वैभव जाधव	सहयोगी प्राध्यापक, शिक्षणशास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७, vaibhav.jvg@gmail.com	9421503397	Online
	डॉ. महेश कोलतमे	• Assistant professor, PVDT College of Education for Women, SNDT Women's University, Mumbai • Flat no A/801, Prem pride CHS Ltd., Plot no. 8A, Sector-16, Kamothe, Navi Mumbai mahesh.koltame@pvdt.sndt.ac.in	7977154796 9923917066	Online
	डॉ. चंद्रकांत बोरसे	प्राचार्य, मराठा विद्याप्रसारक समाजाचे शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, गंगापूर रोड, के.टी.एच.एम. कॉलेज जवळ, नाशिक-४२२००२, cmborse2@gmail.com	8668419905 / 9028178055	Online
विद्यापीठ अंतर्गत तज्ज्ञ	डॉ. चेतना कामळस्कर	संचालक, विज्ञान विभाग	9403774531	Offline
	डॉ. सज्जन थूल	संचालक, मूल्यमापन विभाग	9403774532	Offline
	प्रो. मधुकर शेवाळे	संचालक, सिका	9403774536	Offline
	डॉ. माधुरी सोनवणे	संचालक, कृषी विज्ञान विद्याशाखा	9403774536	Offline
ऑनलाईन लर्निंग विद्याशाखेतील शिक्षक वृंद	१.डॉ. विद्यादेवी बागुल	स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग	7790053806	Offline
	२.श्रीमती. देवयानी काळंगसे		9403932367	Offline
	३.डॉ. विजय भाकरे		9272123838	

	४. श्री. घनश्याम पाटील		9561564264	Offline
विद्वत परिषद सदस्य	१.डॉ. संजय चाकणे	प्राचार्य, टिकाराम जगन्नाथ महाविद्यालय, खडकी, पुणे schakane@gmail.com	7020674545	Offline
निमंत्रित सदस्य	१. डॉ. लेसन आझादी	Director, Baha'i Academy, Pachgani	9822551309	Online
	२. डॉ. सचिन पोरे	Academic Coordinator, PRTRNDC	9021244577	Offline
	३. डॉ. वसुदेव राऊत	Academic Coordinator, PRTRNDC	9405727734	Offline
	४. श्रीमती. राधिका शिंदे	Academic Coordinator, PRTRNDC	9623084091	Offline
	५. श्री. हरीश काळे	OSD, SOOL	7020690957	Offline
	४. श्रीमती. प्राची साठे	VIHAAN ANUSANDHAN, Pune sathheprachi24@gmail.com	9869409726	Online
	५. श्रीमती. मंजुषा वैद्य	VIHAAN ANUSANDHAN, Pune manjushavaidya2@gmail.com	9834089933	Online
	६. श्री. तन्मय बोरसे	Administrative Coordinator, School of Online Learning	7620176241	Offline
प्रो. मधू परिहार, Dir. COE, chief vigilance officer, room no. 19B, Block no. 1 New Delhi-110068, New Delhi, India. या बहिस्थ सदस्य तांत्रिक कारणाने अनुपस्थित होत्या.				

क्रमांक	बैठकीचे विषय व निर्णय
01	**उपस्थित सदस्यांचे स्वागत**
01.1	**विषय क्र. बी.-1 / एल-223 / 2024/ 01 (सहपत्र-१)** स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग परिषद् इतिवृत्त मान्यतेसाठी सादर. **निर्णय** — ०४ एप्रिल २०२४ रोजी झालेल्या स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग विद्याशाखा परिषदेच्या इतिवृत्ताला मान्यता देण्यात आली.
01.2	**विषय क्र. बी.-1 / एल-223 / 2024/ 02 (सहपत्र-२)** इतिवृत्त कार्यवाही अहवाल. **निर्णय** — ०४ एप्रिल २०२४ रोजीच्या स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग विद्याशाखा परिषदेच्या कार्यवाही अहवालाची नोंद घेण्यात आली.
01.3 A.	**परसबाग शिक्षणक्रमाचे अभ्यासक्रम व पाठ्यक्रम मान्यतेबाबत (सहपत्र-३)** **टिप्पणी-** स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंगमार्फत SCERT कडे महाराष्ट्रातील सर्व शिक्षकांना परसबागेचे प्रशिक्षण देण्याबाबतचे प्रस्ताव पाठविण्यात आला होता. सदर प्रस्ताव SCERT च्या गाभा समितीने मंजूर केलेला आहे. सदर शिक्षणक्रम स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंगमार्फत ऑनलाईन पद्धतीने सुरु करण्याबाबत य.च.म. मुक्त विद्यापीठाच्या नवीन शिक्षणक्रम विकसनाच्या धोरणानुसार ABC form विकसित केले होते त्यास मागच्या विद्याशाखा परिषदेने मान्यता दिलेली आहे. सदर शिक्षणक्रमाचा अभ्यासक्रम व पाठ्यक्रम तज्ज्ञ सल्लागार समितीने मान्य केला आहे. विद्याशाखा परिषदेत ते चर्चा व मान्यतेसाठी सादर. **निर्णय** — PAC समितीने मान्यता दिलेल्या 'परसबाग प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाच्या' पाठ्यक्रमात Technology च्या सहाय्याने परसबागेचे व्यवस्थापन तसेच AI व VR इत्यादी संदर्भात माहिती द्यावी. तसेच शिक्षणक्रमाचे objective लिहिताना learning outcome स्वरूपात ते लिहावे. तसेच संदर्भसूचित youtube च्या link देण्यात याव्यात या सूचनेसह मान्यता देऊन विद्वत परिषदेच्या मान्यतेसाठी सदर विषयाची शिफारस करण्यात आली.

B.	**परसबाग प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम लेखक, संपादक यांदीस मान्यतेबाबत (सहपत्र-४)** **टिपणी** : परसबाग प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाच्या "परसबाग: संकल्पना व स्वरूप" आणि "परसबागेची पूर्वतयारी व विकसन" या दोन्ही पुस्तकांचे लेखन कृषी विद्याशाखेच्या माळी प्रशिक्षण, प्रोगत उद्यान या शिक्षणक्रमांच्या अध्ययन साहित्याआधारे विद्याशाखेअंतर्गत करण्यात आले आहे. ते पुस्तक संपादकांकडे पाठवण्यात येणार आहे. सदर पुस्तकांच्या लेखक व संपादकांची यादी मान्यतेसाठी सादर. **निर्णय** – 'परसबाग प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाच्या' लेखक संपादक समितीस मान्यता देऊन गरजेनुसार त्यात addition करण्याचे अधिकार मा. संचालकांना देण्यात आले. सदर विषयाची विद्वत परिषदेच्या मान्यतेसाठी शिफारस करण्यात आली.
01.4 A.	**मूल्य शिक्षणाची मूलतत्त्वे: मूलभूत या ऑनलाईन प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाचे अभ्यासक्रम व पाठ्यक्रम मान्यतेबाबत (सहपत्र-५)** **टिपणी** : मूल्य शिक्षण मूलभूत या प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमासाठी बहाई अकॅडेमी, पांचगणी यांचेसोबत MOU करण्यात आलेला आहे. त्या MOU नुसार अभ्यास साहित्य तयार करण्याची जबाबदारी पूर्णत: बहाई अकॅडेमी यांची आहे. बहाई अकॅडमीने या शिक्षणक्रमाचा अभ्यासक्रम व पाठ्यक्रम तयार केलेला आहे. तो तज्ञ सल्लागार समितीने मान्य केला आहे. विद्याशाखा परिषदेत तो चर्चा व मान्यतेसाठी सादर. **निर्णय** – PAC समितीने मान्यता दिलेल्या 'मूल्य शिक्षणाची मूलतत्त्वे: मूलभूत ऑनलाईन प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाच्या' अभ्यासक्रम व पाठ्यक्रमला मान्यता देऊन विद्वत परिषदेच्या मान्यतेसाठी सदर विषयाची शिफारस करण्यात आली.
B.	**मूल्य शिक्षणाची मूलतत्त्वे: मूलभूत या प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाच्या शुल्क मान्यतेबाबत** **टिपणी** : मूल्य शिक्षण मूलभूत हा प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम शिक्षणशास्त्र विद्याशाखेत ऑफलाईन पद्धतीने यापूर्वी सुरु होता. त्याचे शुल्क वार्षिक रु. ३,०६०/- आहे. त्यामुळे या शिक्षणक्रमाच्या ऑनलाईन शिक्षणक्रमाचेही शुल्क MOU मध्ये जरी रु. ६,०००/- म्हंटले आहे तरी ते रु. ३,०६०/- घेण्यात यावे. म्हणजे सदर शिक्षणक्रम अनेक विद्यार्थी घेण्यास प्रवृत्त होतील असे वाटते. चर्चा व मान्यतेसाठी सादर. **निर्णय** – मूल्य शिक्षणाची मूलतत्त्वे: मूलभूत हा शिक्षणक्रम शिक्षणशास्त्र विद्याशाखेत दूरस्थ शिक्षण प्रणालीमार्फत कार्यान्वित केला जातो. तो समान शिक्षणक्रम ऑनलाईन पद्धतीने त्याच नावाने कार्यान्वित केला जाणार असल्याने या दोन्ही शिक्षणक्रमाची फी समान असावी असा विचार करून विद्याशाखा परिषदेने मूल्य शिक्षण मूलभूत या ऑनलाईन प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाचे शुल्क रु. ३,०६०/- करण्यास मान्यता देऊन सदर विषयाची विद्वत व वित्त समितीकडे मान्यतेसाठी शिफारस करण्यात आली.
C.	**मूल्य शिक्षण मूलभूत या प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाच्या मूल्यमापन प्रणालीबाबत (सहपत्र-६)** **टिपणी** : मूल्य शिक्षण मूलभूत या प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाची एकूण मूल्यमापन ५०० गुणांचे आहे. त्याची सविस्तर टिपणी चर्चा व मान्यतेसाठी सहपत्र क्र. ४ मध्ये जोडली आहे. **निर्णय** – 'मूल्य शिक्षणाची मूलतत्त्वे: मूलभूत' या ऑनलाईन प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाची मूल्यमापन प्रणाली NEP2020 च्या धोरणानुसार UG, PG कोर्स संरचनेचा विचार करून केलेली असल्याने त्या मूल्यमापन प्रणालीस मान्यता देण्यात आली. मान्यता देताना प्रात्यक्षिकांसाठी टिपणीत वापरलेला end examination हा शब्द वगळावा व तेथे presentation, project, viva केवळ एकढ्याच शब्दांचा उल्लेख करावा. project व प्रात्यक्षिकांसाठी विद्यार्थ्यांना अंतिम मूल्यमापनासाठी portfolio देता येतो का याचा विचार करावा असेही सुचित करण्यात आले आणि सदर विषयाची विद्वत परिषदेच्या मान्यतेसाठी शिफारस करण्यात आली.
01.5	**विषय क्र. बी.-1 / एल-223 / 2024/ 03** **Becoming a Global Citizen या प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाचे अभ्यासक्रम व पाठ्यक्रम मान्यतेबाबत (सहपत्र-७)** **टिपणी** : Global Citizenship या प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमासाठी बहाई अकॅडेमी, पांचगणी यांचेसोबत MOU करण्यात आलेला आहे. त्या MOU नुसार अभ्यास साहित्य तयार करण्याची जबाबदारी पूर्णत: बहाई अकॅडेमी यांची आहे. बहाई अकॅडमीने या शिक्षणक्रमाचा अभ्यासक्रम व पाठ्यक्रम तयार केलेला आहे. तो तज्ञ सल्लागार समितीने मान्य केला आहे. विद्याशाखा परिषदेत तो चर्चा व मान्यतेसाठी सादर. **निर्णय** – PAC समितीने मान्यता दिलेल्या 'Becoming a Global Citizen प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाच्या' पाठ्यक्रमात SDJ आणि Digital Literacy व Cyber Security या दोन मुद्यांचा समावेश करावा तसेच Module क्र. १ मध्ये वापरलेल्या Non-Violence शब्दाऐवजी दुसरा similar शब्द वापरता येतो का ? ते पहावे असे सुचित करून त्या सूचनेसह सदर अभ्यासक्रम व पाठ्यक्रमाला मान्यता देऊन विद्वत परिषदेच्या मान्यतेसाठी सदर विषयाची शिफारस करण्यात आली.

01.6	विषय क्र. शै.-1 / एल-223 / 2024/ 04 **एमओयु चे विषय — विहान अनुसंधान सोबत झालेल्या कृती संशोधन प्रशिक्षण कार्यक्रम मूल्यमापनाबाबत (सहपत्र-८)** Supermind Foundation विहान अनुसंधान सोबत स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंगचा कृती संशोधन प्रशिक्षण कार्यक्रमाबाबत MOU झालेला आहे. प्रथम तुकडीत या प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाला ३० शिक्षकांनी प्रवेश घेतला होता. त्या सगळ्यांनी या शिक्षणक्रमाचा सैद्धांतिक व theory भाग पूर्ण केलेला आहे. या विद्यार्थ्यांचे एकूण मूल्यमापन १०० गुणांचे असेल त्यात ७० गुण अंतर्गत आणि ३० गुण ऑनलाईन मौखिक परीक्षेसाठी असतील. ऑनलाईन मौखिक परीक्षेमध्ये त्यांना presentation करायला सांगून त्यांची मौखिक परीक्षा घेण्यात येईल. अंतर्गत व बहिस्थ गुणांचे एकत्रीकरण करून त्यांना मुक्त विद्यापीठाचे कोर्स पूर्तीचे प्रमाणपत्र देण्यात येणार आहे. चर्चा व मान्यतेसाठी सादर. **निर्णय** — विहान अनुसंधान सोबत झालेल्या MOU नुसार आयोजित केलेल्या कृती संशोधन प्रशिक्षण कार्यक्रमाचे मूल्यमापन अंतर्गत कार्य ७० गुण व बहिस्थ मौखिक परीक्षा ३० गुण असे एकूण १०० गुण देऊन प्रवेश घेतलेल्या प्रशिक्षणार्थींना विहान foundation व यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ यांच्या संयुक्त विद्यमानाने प्रमाणपत्र देण्यास या वर्षीची पथदर्शी तुकडीसाठी म्हणून मान्यता देण्यात आली. पुढील वर्षासाठी सदर प्रशिक्षण कार्यक्रम प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमात संक्रमित करून विद्यापीठाच्या शिक्षणक्रम विकसन प्रणालीनुसार त्याची कार्यवाही करावी असे सूचित करण्यात आले व सदर विषयाची विद्या परिषदेच्या मान्यतेसाठी शिफारस करण्यात आली.

त्यानंतर उपस्थितांचे आभार मानून विद्याशाखा परिषद समाप्त झाल्याचे घोषित करण्यात आले.

इमरटस प्रोफेसर कविता साळुंके
अध्यक्ष व संचालक, स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग

मा.कुलगुरू यांचे मान्यतेसाठी सविनय सादर......

प्रत- स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग विद्याशाखा परिषद सर्व सन्माननीय सदस्य.

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नासिक

स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग विद्याशाखा परिषद (School Council)

बैठक क्र. 03 (३० ऑगस्ट २०२४)

इतिवृत्त

स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग विद्याशाखा परिषद बैठक क्र. 03, दि. 30-08-2024 रोजी सकाळी 11:30 ते 01:00 या वेळेत हायब्रीड पध्दतीने आयोजित करण्यात आली. बैठकीस बहिस्थ तज्ञ ऑनलाईन तर विद्यापीठातील सदस्य प्रत्यक्ष उपस्थित होते. ते पुढीलप्रमाणे –

सदस्याचा प्रकार	तज्ञाचे नाव व पद	पत्रव्यवहारासाठी पत्ता	मोबाईल नंबर	उपस्थिती
अध्यक्ष	इमरटस प्रो. कविता साळुंके	संचालक, ऑनलाईन लर्निंग विद्याशाखा dir_sol@ycmou.ac.in	7028380913	Offline
	प्रो. अमित गौतम	Department of School and Non-Formal Education National Institute of Educational Planning and Administration Deemed to be University Ministry of Education, GOI New Delhi – 110016 amitgautam@niepa.ac.in amitgniepa@gmail.com	9354668004	Online
	डॉ. वैभव जाधव	सहयोगी प्राध्यापक, शिक्षणशास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७. vaibhav.jvg@gmail.com	9421503397	Online
	डॉ. महेश कोलतमे	• Assistant professor, PVDT College of Education for Women, SNDT Women's University, Mumbai • Flat no A/801, Prem pride CHS Ltd., Plot no. 8A, Sector-16, Kamothe, Navi Mumbai mahesh.koltame@pvdt.sndt.ac.in	7977154796 9923917066	Online
विद्यापीठ अंतर्गत तज्ञ	डॉ. चेतना कामळस्कर	संचालक, विज्ञान विभाग	9403774531	Offline
	डॉ. सज्जन थूल	संचालक, मुल्यमापन विभाग	9403774532	Offline
	प्रो. मधुकर शेवाळे	संचालक, सिका	9403774536	Offline
	डॉ. माधुरी सोनवणे	संचालक, कृषी विज्ञान विद्याशाखा	9403774536	Offline
ऑनलाईन लर्निंग विद्याशाखेतील शिक्षक वृंद	१.डॉ. विद्यादेवी बागुल	स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग	7790053806	Offline
	२.श्रीमती. देवयानी वाकेरासे		9403932367	Offline
	३.श्री. विजय भाकरे		9272123838	
	४. श्री. घनश्याम पाटील		9561564264	Offline
निमंत्रित सदस्य	१. डॉ. सचिन पोरे	Academic Coordinator, PRTRNDC	9021244577	Offline
	२. डॉ. वसुदेव राऊत	Academic Coordinator, PRTRNDC	9405727734	Offline
	३. श्री. हरीश काळे	OSD, SOOL	7020690957	Offline

	४. श्री. तन्मय बोरसे	Administrative Coordinator, SOOL	7620176241	Offline
	५. श्रीमती. राधिका शिंदे	Administrative Coordinator, PRTRNDC	7507277071	Offline

प्रो. मधु परिहार, Dir. COE, chief vigilance officer, room no. 198, Block no. 1 New Delhi-110068, New Delhi, India, डॉ. रेवती नामजोशी Senior General Manager, MKCL, डॉ. चंद्रकांत बोरसे प्राचार्य, मराठा विद्याप्रसारक समाजाचे शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, नाशिक आणि डॉ. संजय चाकणे प्राचार्य, टिकाराम जगन्नाथ महाविद्यालय, खडकी, पुणे हे बहिस्थ सदस्य त्यांच्या वैयक्तिक व तांत्रिक कारणाने सदर सभेस अनुपस्थित होते.

क्रमांक	बैठकीचे विषय व निर्णय
01	**उपस्थित सदस्यांचे स्वागत**
01.1	**विषय क्र. बी.-1 / एल-223 / 2024/ 01 (सहपत्र-१)** स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग परिषद इतिवृत्त (27-06-2024) मान्यतेसाठी सादर.
01.2	**विषय क्र. बी.-1 / एल-223 / 2024/ 02 (सहपत्र-२)** इतिवृत्त कार्यवाही अहवाल (27-06-2024) मान्यतेबाबत.
01.3 A.	**विषय क्र. बी.-1 / एल-223 / 2024/ 03** **परसबाग प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम कार्यवाही नियमावली व माहितीपुस्तिका मान्यतेबाबत ... (सहपत्र-३)** **टिपणी**- स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग मध्ये परसबाग प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाचे विकसन करण्यात आलेले आहे. सदर प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम पथदर्शी अभ्यासासाठी जानेवारी २०२५ पासून दूरस्थ शिक्षण पद्धतीने कार्यान्वित करण्याचा विचार आहे. त्यासाठी पथदर्शी प्रकल्पात य.च.म. मुक्त विद्यापीठाच्या बी.एड. अभ्यासकेंद्रांवर सदर प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाचे अभ्यासकेंद्र देऊन या शिक्षणक्रमाचा पथदर्शी अभ्यास करण्यात येईल. त्यानंतर सदर शिक्षणक्रम ऑनलाईन पद्धतीनेही सुरु करण्यात येईल. त्याची नियमावली व माहितीपुस्तिका परिशिष्ट १ मध्ये चर्चा व मान्यतेसाठी सादर. **निर्णय** — परसबाग प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम कार्यवाहीच्या नियमावलीवर चर्चा करून त्या नियमावलीस व माहितीपुस्तिकेला मान्यता देऊन सदर कोर्स जानेवारी २०२४ पासून दूरस्थ व ऑनलाईन पद्धतीने कार्यान्वित करण्यास मान्यता देऊन सदर विषयाची विद्वत परिषदेच्या मान्यतेसाठी शिफारस करण्यात आली.
B.	**परसबाग प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाच्या अभ्यासकेंद्रांकडून केंद्र देतांना केवळ नोंदणी शुल्क घेणेबाबत ...** **टिपणी** : परसबागेचे शिक्षण शाळांमधून देण्याबाबत महाराष्ट्र शासन आग्रही आहे. आपल्या विद्यापीठातील सेवांतर्गत बी.एड. प्राथमिक शिक्षकांसाठी आहे. त्यामुळे परसबाग प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम य.च.म. मुक्त विद्यापीठाच्या सर्व बी.एड. अभ्यासकेंद्र तसेच इच्छुक शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयात कार्यान्वित करण्यास मा. कुलगुरूंनी मान्यता दिलेली आहे. बी.एड. अभ्यासकेंद्रे ही आपली मान्यता प्राप्त केंद्र असल्याने या अभ्यासकेंद्रांची परसबाग प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाच्या अभ्यासकेंद्रासाठी पुन्हा तपासणी करण्याची आवश्यकता नसल्याने आपल्या विद्यापीठाचे जो बी.एड. अभ्यासकेंद्र परसबाग प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम कार्यान्वित करण्यास तयार होतील त्यांना प्रमाणपत्र अभ्यासकेंद्र शुल्क माफ करून केवळ अभ्यासकेंद्र नोंदणी शुल्क रु. २००/- घेऊन परसबाग प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमासाठी य.च.म. मुक्त विद्यापीठाचे मान्यता प्राप्त अभ्यासकेंद्र म्हणून विद्यार्थी सेवा विभागामार्फत द्यावे असे वाटते. चर्चा व मान्यतेसाठी सादर. **निर्णय** — परसबाग प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम नवीन असल्याने त्याला प्रोग्राम promotion ची गरज आहे. सदर शिक्षणक्रम महाराष्ट्र शासनाने प्राथमिक शिक्षकांसाठी अनिवार्य केल्यामुळे सदर शिक्षणक्रम सुरुवातीला यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाच्या बी.एड. अभ्यासकेंद्रांवर

	पथदर्शी प्रकल्प म्हणून दूरस्थ माध्यमातून कार्यान्वित करावा. त्यानंतर जानेवारी २०२४ पासून प्राप्त प्रत्याभरणानुसार त्यात बदल करून अंतिम करावा व पुढील काळात ऑनलाईन व दूरस्थ दोन्ही पद्धतीने कार्यान्वित करावा अशी सूचना करण्यात आली. तसेच बी.एड. अभ्यासकेंद्र यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाची NCTE मान्यता प्राप्त केंद्र असल्याने त्या केंद्राची पुन्हा तपासणी करणे आवश्यक वाटत नाही. त्यामुळे परसबागेची केंद्रे देतांना अभ्यासकेंद्र शुल्क माफ करून केवळ अभ्यासकेंद्र नोंदणी शुल्क रु. २००/- आकारावे व केंद्रांकडून परसबाग अभ्यासकेंद्रे देण्यासाठी google form भरून घ्यावा असे सुचित करून सदर विषयाला मान्यता देण्यात आली आणि त्या विषयाची विद्वत परिषदेच्या मान्यतेसाठी शिफारस करण्यात आली.
01.4	**विषय क्र. बी.-1 / एल-223 / 2024/ 04** **मूल्य शिक्षण मूलभूत या ऑनललाईन प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम कार्यवाही नियमावली व माहितीपुस्तिका मान्यतेबाबत... (सहपत्र-४)** **टिपणी :** मूल्य शिक्षण मुलभूत या प्रमाणपत्र हा शिक्षणक्रम स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंगमार्फत ऑनलाईन पद्धतीने जानेवारी २०२५ मध्ये सुरु करण्याचा विचार आहे. त्यासंदर्भातील नियमावली व माहितीपुस्तिका सहपत्र ४ चर्चा व मान्यतेसाठी सादर. **निर्णय** — मूल्य शिक्षण मुलभूत प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम कार्यवाहीच्या नियमावलीवर चर्चा करून त्या नियमावलीस व माहितीपुस्तिकेला मान्यता देण्यात आली. तसेच तो विषय आपल्या विद्यापीठाच्या सर्व UG कोर्सेसला Value Added Course अंतर्गत समाविष्ट करावा अशी सूचना करून सदर विषयाची विद्वत परिषदेच्या मान्यतेसाठी शिफारस करण्यात आली.
01.5	**विषय क्र. बी.-1 / एल-223 / 2024/ 05** **Introduction To Basics Of Marketing (2 Credits) या शिक्षणक्रमाचे ABC फॉर्म मान्यतेबाबत ... (सहपत्र-५)** **टिप्पणी** - विपणन हा सर्व उद्योग व्यवसायाचा अविभाज्य भाग आहे. उत्तम दर्जाचे उत्पादन बनविण्याबरोबरच उत्पादने विकण्यासाठी लागणारी कौशल्ये देखील तितकीच महत्वाची असतात. आजच्या स्पर्धात्मक युगात विपणन कौशल्याची आवश्यकता पदोपदी जाणवते. त्यामुळे प्रत्येक व्यक्तीचा विपणन क्षेत्राश परिचय असला पाहिजे. या अभ्याक्रमाच्या माध्यमातून विपणन क्षेत्राची तोंड ओळख, त्याची मूळ तत्वे आदी गोष्टी जाणून आपल्या उत्पादनांची विक्री वाढविणेतसेचआपले विपणन प्रभावशाली करण्यासाठी होऊ शकतो. सदर शिक्षणक्रम स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंगमार्फत ऑनलाईन पद्धतीने सुरु करण्याबाबत य.च.म. मुक्त विद्यापीठाच्या नवीन शिक्षणक्रम विकसनाच्या धोरणानुसार ABC form विकसित केले आहेत ते चर्चा व मान्यतेसाठी सादर. **निर्णय** — Introduction to Basics of Marketing या विषयाच्या ABC form वर चर्चा करून ते form मंजूर करण्यात आले व मान्यतेसाठी विद्वत परिषदेकडे शिफारस करण्यात आली.
01.6	**विषय क्र. बी.-1 / एल-223 / 2024/ 06** **Consumer Behaviour (4 Credits) या शिक्षणक्रमाचे ABC फॉर्म मान्यतेबाबत ... (सहपत्र-६)** **टिप्पणी** - ग्राहक हा आज व्यवसायाच्या केंद्र स्थानी आहे. ग्राहकाच्या समाधानातून नफा असा सर्व उद्योग व व्यवसायांचा मुख्य उद्देश असतो. खरेदी आणि उपभोगाचे वर्तन समजून घेणे हे विपणकांसाठी एक प्रमुख आव्हान आहे. ग्राहक वर्तन म्हणजे व्यक्ती, गट किंवा संस्था आणि वस्तू आणि सेवांच्या खरेदी, वापर आणि विल्हेवाटाशी संबंधित सर्व क्रियाकलापांचा अभ्यास. ग्राहकांच्या वर्तनात ग्राहकाच्या भावना, वृत्ती आणि प्राधान्ये खरेदीच्या वर्तनावर कसा परिणाम करतात याचा समावेश होतो. ग्राहक वर्तनव्यापक अर्थानेखरेदीचे निर्णय कसे घेतले जातात आणि उत्पादने किंवा सेवा कशा वापरल्या जातात किंवा अनुभवल्या जातात हे समजून घेण्याशी संबंधित आहे. ग्राहकांच्या वर्तनाचा अभ्यास करून, विक्रेते वैयक्तिक प्राधान्ये, गरजा, प्रेरणा आणि सामाजिक, सांस्कृतिक आणि आर्थिक घटकांसारख्या बाह्य प्रभावांसह खरेदी निर्णयांवर परिणाम

	करणाऱ्या घटकांबद्दल मौल्यवान अंतर्दृष्टी प्राप्त करतात.ग्राहक वर्तन संशोधन आयोजित करून, व्यवसाय उदयोन्मुख ट्रेंड, विकसित होणारी प्राधान्ये आणि न वापरलेल्या बाजाराच्या गरजा शोधू शकतात. त्याद्वारे कंपन्यांना उत्पादने किंवा सेवांसाठी नवीन संधी शोधण्यात, विद्यमान ऑफर वाढविण्यास आणि बाजारपेठेत स्पर्धात्मक धार राखण्यास सक्षम करते. सदर शिक्षणक्रम स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंगमार्फत ऑनलाईन पद्धतीने सुरु करण्याबाबत य.च.म. मुक्त विद्यापीठाच्या नवीन शिक्षणक्रम विकसनाच्या धोरणानुसार ABC form विकसित केले आहेत ते चर्चा व मान्यतेसाठी सादर. **निर्णय** – Consumer Behaviour ह्या विषयाच्या ABC form वर चर्चा करून ते form मंजूर करण्यात आले व मान्यतेसाठी विद्वत परिषदेकडे शिफारस करण्यात आली.
01.7	**विषय क्र. बी.-1 / एल-223 / 2024/ 07** **भारतीय दर्शनशास्त्र परिचय प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम सुरु करणे व त्याच्या ABC form ला मान्यता देणेबाबत... (सहपत्र-७)** भारतीय दर्शनशास्त्राचा परिचय हा विषय IKS अंतर्गत सर्व विद्याशाखेतील विद्यार्थ्यांना उपयुक्त ठरणारा असा विषय आहे. तसेच हा विषय optional कोर्सेसच्या यादीतही समाविष्ट करता येऊ शकेल. सदर शिक्षणक्रम स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंगमार्फत ऑनलाईन पद्धतीने सुरु करण्याबाबत य.च.म. मुक्त विद्यापीठाच्या नवीन शिक्षणक्रम विकसनाच्या धोरणानुसार ABC form विकसित केले आहेत. तसेच त्याचा अभ्यासक्रम, पाठ्यक्रम व लेखक, संपादक यादी चर्चा व मान्यतेसाठी सादर. **निर्णय** – भारतीय दर्शनशास्त्र परिचय ह्या विषयाच्या ABC form वर चर्चा करून ते form मंजूर करण्यात आले. अभ्यासक्रम पाठ्यक्रमाबाबत त्याची व्याप्ती खूप जास्त झाली आहे. PAC समिती नियुक्त करून त्यात त्यावर चर्चा करून त्याला अंतिम रूप द्यावे या सूचनेसह सदर विषयाला मान्यता देऊन सदर विषयाच्या मान्यतेसाठी विद्वत परिषदेकडे शिफारस करण्यात आली.

त्यानंतर उपस्थितांचे आभार मानून विद्याशाखा परिषद समाप्त झाल्याचे घोषित करण्यात आले.

इमरटस प्रोफेसर कविता साळुंके
अध्यक्ष व संचालक, स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग

मा.कुलगुरू ह्यांचे मान्यतेसाठी सविनय सादर......

प्रत- स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग विद्याशाखा परिषद सर्व सन्माननीय सदस्य.

क्रमांक	बैठकीचे विषय व निर्णय
01	**उपस्थित सदस्यांचे स्वागत**
01.1	**विषय क्र. बी.-1 / एल-223 / 2025/ 01 (सहपत्र-१)** स्कूल ऑफ ऑनलाईन एज्युकेशन विद्याशाखा परिषद बैठक क्र. ०३ च्या इतिवृत्तास मान्यता देण्यात आली.
01.2	**विषय क्र. बी.-1 / एल-223 / 2025/ 02 (सहपत्र-२)** विद्याशाखा परिषद बैठक क्र. ०३ च्या इतिवृत्त कार्यवाहीची नोंद घेण्यात आली.
01.3	**विषय क्र. बी.-1 / एल-223 / 2025/ 03** **परसबाग प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाच्या लेखक आणि संपादक यादीस मान्यतेबाबत (सहपत्र-३)** **टिपणी** : परसबाग प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाची १) "परसबाग: संकल्पना व स्वरूप" (PRS001),२) "परसबागेची पूर्वतयारी व विकसन" (PRS002) आणि ३) प्रात्यक्षिक पुस्तिका (PRS003) ही तीन पुस्तके विकसित करण्यात आली. सदर तीनही अध्ययन साहित्याची पुस्तके विविध लेखकांकडून लेखन करून संपादकांकडून संपादित करून घेण्यात आली आहेत. सदर पुस्तकांच्या लेखक व संपादकांची यादी मान्यतेसाठी सादर. **निर्णय** : परसबाग प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाचे स्वयं-अध्ययन साहित्य लेखन करणाऱ्या लेखक आणि संपादकांच्या नावांना परिषदेने मान्यता दिली व सदर विषयाची विद्वत परिषदेच्या मान्यतेसाठी शिफारस करण्यात आली.
01.4	**विषय क्र. बी.-1 / एल-223 / 2025/ 04** **(C232) "कृतिसंशोधन" शिक्षणक्रमाच्या मान्यतेबाबत (सहपत्र-४)** **टिपणी** : स्कूल ऑफ ऑनलाईन एज्युकेशनमार्फत कृती संशोधनावर आधारित १२ श्रेयांकांचा Online Certificate Program विकसित करण्यात येणार आहे. सदर सदर ऑनलाईन प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाचा पाठ्यक्रम, चर्चा व मान्यतेसाठी सादर. **निर्णय** : कृतिसंशोधन या ऑनलाईन प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाची संरचना व पाठ्यक्रमाचे सादरीकरण करण्यात आले. या सादरीकरणानंतर सहपत्र-४ वर चर्चा करण्यात आली. सदर शिक्षणक्रमात सातत्यपूर्ण मूल्यमापन आणि online अंतिम परीक्षा घेण्यात यावी. तसेच शक्य झाल्यास Personalized Exam System तयार करावी, इत्यादी सूचनांसह या शिक्षणक्रमाच्या ABC form व अभ्यासक्रम, पाठ्यक्रमास मान्यता देण्यात आली. त्यानंतर सदर विषयाची विद्वत परिषदेच्या मान्यतेसाठी शिफारस करण्यात आली.
01.5	**विषय क्र. बी.-1 / एल-223 / 2025/ 05** **(C233) "भारतीय दर्शनशास्त्राचा परिचय" शिक्षणक्रमाच्या पाठ्यक्रम मान्यतेबाबत (सहपत्र-५)** **टिपणी** : स्कूल ऑफ ऑनलाईन एज्युकेशनमार्फत "भारतीय दर्शनशास्त्राचा परिचय" या विषयावर आधारित १२ श्रेयांकांचा ऑनलाईन प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम विकसित करण्यात येणार आहे. सदर ऑनलाईन प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाचा पाठ्यक्रम, चर्चा व मान्यतेसाठी सादर. **निर्णय** : "भारतीय दर्शनशास्त्राचा परिचय" या प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमाच्या तज्ञ सल्लागार समितीने अंतिम केलेल्या पाठ्यक्रमाचे सादरीकरण करण्यात आले. या सादरीकरणानंतर सहपत्र-५ वर चर्चा

Scanned with CamScanner

	करण्यात आली. सदर शिक्षणक्रम विद्यापीठाच्या पदवी शिक्षणक्रमांसाठी ऐच्छिक विषय किंवा Foundation Course म्हणूनही देता येईल या सूचनेसह ह्या शिक्षणक्रमाच्या पाठ्यक्रमाला मान्यता देण्यात आली व सदर विषयाची विद्वत परिषदेच्या मान्यतेसाठी शिफारस करण्यात आली.
01.6	**विषय क्र. बों.-1 / एल-223 / 2025/ 06** **"Introduction to Basics of Marketing" शिक्षणक्रमाच्या पाठ्यक्रम मान्यतेबाबत (सहपत्र-६)** **टिपणी :** स्कुल ऑफ ऑनलाईन एज्युकेशनमार्फत "Introduction to Basics of Marketing" या विषयावर आधारित ०२ श्रेयांकांचा MOOC विकसित करण्यात येणार आहे. सदर MOOC चा पाठ्यक्रम, चर्चा व मान्यतेसाठी सादर. **निर्णय :** "Introduction to Basics of Marketing" या MOOC पाठ्यक्रमाचे सादरीकरण करण्यात आले. या सादरीकरणानंतर सहपत्र-६ वर चर्चा करण्यात आली. त्यावेळी सदर Program च्या पाठ्यक्रमाच्या आधारे e-content विकसन करताना तो बारावी तत्सम परीक्षा उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांच्या दृष्टीने असावा या सूचनेसह पाठ्यक्रमाला मान्यता देण्यात आली. सदर विषयाची विद्वत परिषदेच्या मान्यतेसाठी शिफारस करण्यात आली.
01.7	**विषय क्र. बों.-1 / एल-223 / 2025/ 07** **"Consumer Behavior" शिक्षणक्रमाच्या पाठ्यक्रम मान्यतेबाबत (सहपत्र-७)** **टिपणी :** स्कुल ऑफ ऑनलाईन एज्युकेशनमार्फत "Consumer Behavior" या विषयावर आधारित ०२ श्रेयांकांचा MOOC विकसित करण्यात येणार आहे. सदर MOOC चा पाठ्यक्रम, चर्चा व मान्यतेसाठी सादर. **निर्णय :** "Consumer Behavior" या MOOC पाठ्यक्रमाचे सादरीकरण करण्यात आले. या सादरीकरणानंतर सहपत्र-७ वर चर्चा करण्यात आली. त्यावेळी सदर Program च्या पाठ्यक्रमाच्या आधारे e-content विकसन करताना तो बारावी तत्सम परीक्षा उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांच्या दृष्टीने असावा या सूचनेसह पाठ्यक्रमाला मान्यता देण्यात आली. सदर विषयाची विद्वत परिषदेच्या मान्यतेसाठी शिफारस करण्यात आली.
01.8	**विषय क्र. बों.-1 / एल-223 / 2025/ 08** **"Online Program Development Manual" च्या मान्यतेबाबत (सहपत्र-८)** **टिपणी :** Online शिक्षणक्रम विकसनासाठी स्कुल ऑफ ऑनलाईन एज्युकेशनमार्फत "Online Program Development Manual" विकसित करण्यात आले आहे. सदर manual चर्चा व मान्यतेसाठी सादर. **निर्णय :** "Online Program Development Manual" चे सादरीकरण करण्यात आले. सदर Manual परिषदेच्या सर्व सदस्यांना अगोदर e-mail ने पाठविण्यात आलेले असल्याने ते प्रत्येक सदस्याने वाचल्याचे सर्व सदस्यांनी नमूद केले. या सादरीकरणानंतर सहपत्र-८ वर चर्चा करण्यात आली. Manual Program Development Manual विकसन ही स्कुल ऑफ ऑनलाईन एज्युकेशनमध्ये झालेली महत्त्वपूर्ण कृती असून अशा प्रकारचे Manual प्रथमतःच विकसित झालेले आहे असे मत त्यांनी व्यक्त केले. हे Manual यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठालाच नव्हे तर इतर विद्यापीठांनाही

Scanned with CamScanner

	दिशादर्शक ठरू शकेल. e-content विकसनातील प्रत्येक मुद्याचा त्यात बारकाईने विचार केलेला दिसतो. शिवाय विविध format ही दिलेले आहेत, जे प्रत्यक्ष कार्य करताना उपयुक्त ठरतील. हे अतिशय महत्त्वपूर्ण दस्तऐवज विकसित केल्याबद्दल विद्याशाखेचे अभिनंदन करण्यात आले. सदर Manual चा उपयोग करून यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाने Program विकसित केल्यास त्यासाठी विद्यापीठ Approval देईल आणि इतर विद्यापीठांनी महास्वयंसाठी Program विकसित केल्यास ते Recognition असेल. त्यामुळे Manual मधील Part II च्या शीर्षकात Recognition/Approval अशी दुरुस्ती करावी. शक्य असल्यास याचे मराठीत भाषांतरही करावे. या सूचनांसह सदर Manual ला मान्यता देण्यात आली व विद्वत परिषदेच्या मान्यतेसाठी शिफारस करण्यात आली.
01.9	**विषय क्र. बी.-1 / एल-223 / 2025/9** **"Research for Teachers" शिक्षणक्रमाच्या मान्यतेबाबत (सहपत्र-९)** **टिपणी :** स्कूल ऑफ ऑनलाईन एज्युकेशन आणि Super Mind Foundation यांच्यामार्फत "Research for Teachers" या विषयावर आधारित १२ श्रेयांकांचा Online Certificate Program विकसित करण्यात येणार आहे. सदर Online Certificate Program चा पाठ्यक्रम, चर्चा व मान्यतेसाठी सादर. **निर्णय :** "Research for Teachers" या Online Certificate Program च्या संरचनेचे सादरीकरण विहान अनुसंधानमार्फत कराण्यात आले. या सादरीकरणानंतर सहपत्र-९ वर चर्चा करण्यात आली. हा Program शिक्षकांसाठी उत्तम असेल. हा Program पूर्णत: Online न करता Hybrid Mode ने राबवावा या सूचनेसह सदर शिक्षणक्रमाच्या ABC form आणि पाठ्यक्रमाला मान्यता देण्यात आली व सदर विषयाची विद्वत परिषदेच्या मान्यतेसाठी शिफारस करण्यात आली.

त्यानंतर उपस्थितांचे आभार मानून विद्याशाखा परिषद समाप्त झाल्याचे घोषित करण्यात आले.

इमरटस प्रोफेसर कविता साळुंके
अध्यक्ष व संचालक, स्कूल ऑफ ऑनलाईन एज्युकेशन

मा.कुलगुरू ह्यांचे मान्यतेसाठी सविनय सादर......

प्रत- स्कूल ऑफ ऑनलाईन लर्निंग विद्याशाखा परिषद सर्व सन्माननीय सदस्य

Scanned with CamScanner

Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik

School Council – Meet 12.9.2022

Minutes

School of Computer Science School Council Meeting held on 12-09-2022 at School Meeting Hall. Below Council Member is present for meeting.

1. Dr. Pramod Khandare, Director School of Computer Science
2. Dr. Hemant Rajguru , Director, CIQA, Y.C.M.O.U.
3. Dr. Sunanda More, Director School of Science & Technology
4. Shri. Madhav Palshikar, Associate Professor, School of Computer Science
5. Shri. Rajendra Wagh, Associate Professor, School of Agriculture Science
6. Dr. S.N. Shinde ,Principal ,Arts ,Commerce and Science College Nandgaon
7. Shri. Arun Maurya, Assistant Professor, K.P.B. Hinduja College, Mumbai
8. Ms. Ranjita Rathor, Academic Co-ordinator, School of Computer Science , Y.C.M.O.U.

Item No : (B-1/F-178/2022/1)

The minutes of the last meeting of school council (B-1/F-178/2022/01) were approved.

Item No : (B-1/F-178/2022/2)

To Discuss and Approve the revised structure of two year MCA Programme prepared in the Programme Advisory Committee.

Note : As per the AICTE Guideline it is necessary to design MCA Programme of two year duration till this academic year YCMOU is offering 3 years MCA Programme adopted from the IGNOU. Programme Advisory Committee is constituted for this purpose. The Program Advisory Committee has prepared and approved the Programme structure and broad syllabus. (Appendix B)

Semester wise syllabus structure of 2 years MCA and Eligibility Condition for MCA Programme was explained by director and discussed with members. The Program Proposal Form For MCA was also reviewed by the members. The members gave suggestion to include Term Work for Elective subjects. As per discussion Term Work included in the Program structure.

Resolution: The school council approved the Programme and recommended for Academic council.

Item No : (B-1/F-178/2022/3)

To Discuss and Approve the structure of 6 month bridge programme.

Note: This Programme is necessary to be completed by non-computer graduates for becoming eligible for MCA Programme .The Programme Advisory Committee has prepared and approved the Syllabus of Certificate Course in Computing.

Syllabus of Certificate Course in Computing for Non-IT students was explained and discussed by the director.The Program Proposal Form for Certificate Course in Computing was also reviewed by the members.

Resolution: The certificate course in computing Programme was approved by the school council and recommended for Academic council.

Item No : (B-1/F-178/2022/4)

To Approve the modification in the Programme structure of BCA Programme.

Note : From academic year 2022-23 the following changes has been done in the third semester of the Programme.

Old Course

1 ICT151 – IT and E-Learning Skills Removed from the Programme structure

2 CMP707 Lab: Operating System Removed from the Programme structure

New Recommended Course

1 ICT152 – Python Programming Add in Programme structure

2 ICT153 – Lab Python Programming Add in Programme structure

Resolution : The school council approved the modified Programme structure of BCA Program and recommended for academic council.

Item No : (B-1/F-178/2022/5)

Any Additional Subject with the permission of chairman.

New Learner Support Centre / Study Centre Application Form and Process.

Note: As per the UGC norms (UGC ODL Regulation 04-09-2020, Page No. 104) availability of laboratory should be in a recognized HEI offering a similar programme in conventional mode for a period of not less than 3 years to becoming eligible for LSC/SC.

As per this norms new Learner Support Centre / Study center application form for MCA/BCA Programme August 2022 was prepared by school and the scrutiny process carried out .

Dr. Pramod Khandare
Director School of Computer Science

(महाराष्ट्र शासनाने वर्ष १९८९ मध्ये स्थापिलेले)

(Established by Government of Maharashtra in the year 1989)

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

(महाराष्ट्र शासनाने वर्ष 1989 मध्ये स्थापिलेले)

ज्ञानगंगा घरोघरी

विद्वत परिषद बैठक

कार्यवृत्त

बैठक क्रमांक	:	62
स्थळ	:	यश इन सभागृह यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ नाशिक, 422222
दिनांक	:	मंगळवार, दि. 19 डिसेंबर 2023
वेळ	:	दुपारी 3.00 वाजता

मा. कुलगुरू कार्यालय
य. च. म. मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
अंतर्गत आवक क्र.: VC/3859
दि. 28/12/2023

खालील सदस्यांची अनुपस्थिती मान्य करण्यात आली.

27. श्री. विलास विष्णू शिंदे	सदस्य
28. श्री. संजय पांडे	सदस्य
29. डॉ. अजय गामरे	सदस्य

विषय क्रमांक		तपशील
62.1.0		**स्वागत** -- मा. कुलगुरू यांनी विद्यापीठात नव्याने रूजू झालेले प्र. कुलगुरू डॉ. जोगेंद्रसिंह बिसेन यांचे पुष्पगुच्छ देऊन स्वागत केले. विद्वत परिषदेवर नव्याने नेमणूक झालेले डॉ. राजेंद्र विखे पाटील, श्री. धनंजय जेठे, श्री. महेश दाबक, श्री. संजय राजाराम खर्डे, डॉ. संजय चाकणे या सर्व सदस्यांचे शाल, स्मृतिचिन्ह व पुष्पगुच्छ देऊन स्वागत केले, तसेच ऑनलाईन उपस्थित श्री. मधुकर गवळी, डॉ. संजय तांबट यांचे व सर्व उपस्थित सदस्यांचे स्वागत केले.
62.2.0	62.2.1	**दि. 19 जून 2023 रोजी झालेल्या 61 व्या विद्वत परिषदेच्या बैठकीचे कार्यवृत्त वाचून कायम करणे.** **विद्वत परिषद ठराव** - दि. 19 जून 2023 रोजी झालेल्या 61 व्या विद्वत परिषदेच्या बैठकीचे कार्यवृत्त वाचून कायम करण्यात आले.
	62.2.2	**दि. 19 जून 2023 रोजी झालेल्या 61 व्या विद्वत परिषदेच्या बैठकीतील निर्णयावरील कार्यवाहीचा अहवाल** **विद्वत परिषद ठराव** - दि. 19 जून 2023 रोजी झालेल्या 61 व्या विद्वत परिषदेच्या बैठकीतील निर्णयावरील कार्यवाही या अहवालाची नोंद घेतली.
62.3.0		**सखोल चर्चेचे विषय**
	62.3.1 शिक्षणशास्त्र विद्याशाखा	**दि. 03 ऑक्टोबर 2023 रोजी आयोजित शिक्षणशास्त्र विद्याशाखा परिषद क्र. 58 चे इतिवृत्त मान्यतेस्तव सादर...** **टिपणी** — दि. 03 ऑक्टोबर 2023 रोजी झालेल्या शिक्षणशास्त्र विद्याशाखा परिषद बैठकीचे इतिवृत्त विद्वत परिषदेच्या मान्यतेस्तव सादर **विद्वत परिषद ठराव** - दि. 03 ऑक्टोबर 2023 रोजी आयोजित शिक्षणशास्त्र विद्याशाखा परिषद क्र. 58 च्या इतिवृत्तास सर्वानुमते मान्यता देण्यात आली.
	62.3.2 विज्ञान विद्याशाखा	**दि. 3 नोव्हेंबर 2023 रोजी झालेल्या विद्याशाखा परिषद सभेतील विज्ञान विद्याशाखेचे इतिवृत्त विद्वत परिषदेसमोर मान्यतेस्तव सादर...** **टिपणी** — दि. 3 नोव्हेंबर 2023 रोजी झालेल्या विद्याशाखा परिषद सभेतील विज्ञान विद्याशाखेचे इतिवृत्त विद्वत परिषदेसमोर मान्यतेस्तव सादर **विद्वत परिषद ठराव** - दि. 3 नोव्हेंबर 2023 रोजी झालेल्या विद्याशाखा परिषद सभेतील विज्ञान विद्याशाखेच्या इतिवृत्तास सर्वानुमते मान्यता देण्यात आली.

Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University

School of Sciences

(Formerly School of Architecture, Science and Technology)

Minutes of the School Council Meeting held on 03.11.2023

Meeting: 03 of 2023 | Date: 3rd Nov 2023 | Time: 11.30 am to 3.30 pm.

Minutes of the Meeting of **School Council (School of Sciences)** held offline on **Friday, 3-11-2023 at 11:30 PM** in the school's meeting hall. Following members and invitees were present,

01	Dr. Chetana Kamlaskar	(Chairperson) and Member
02	Dr. Sunanda More	Member
03	Prof. Dr. Madhavrao K. Deore, KTHM College, Nashik	Member
04	Dr. Bapu Shingate, BAMU, Aurangabad	Member
05	Prof. Dr. R.L. Shinde, NMU, Jalgaon	Member
06	Dr. M.D. Sonawane, KTHM College, Nashik	Member
07	Mr. Sudharam S. Hande, Morshi	Member
08	Mr. Rajendra Wagh	Member
09	Dr. Dayaram Pawar	Member
10	Mrs. Shubhangi Patil	Member
11	Dr. Sajjan Thool, Director, Evaluation Division, YCMOU	Invitee
12	Ms. Tejaswi Kadam	Invitee
13	Ms. Sweta Kapade	Invitee
14	Mr. Bharat More	Invitee
15	Mr. Manish Shingare	Invitee
16	Mr. Ghanashyam Patil	Invitee
17	Mr. Rahul Navale	Invitee

Following members could not attend the meeting due to their other engagements.

01	Dr. Ram Thakar	Member
02	Dr. Sanjay Khadakkar	Member
03	Director, Student Service Division	Member
04	Controller of Examination	Member

Dr. Chetana Kamlaskar, Chairperson and Member of the School Council, first welcomed School Council members and introduced the members to the purpose of the meeting. Thereafter, following agenda items were considered, deliberated upon and decisions taken:

SN	Details of Items	Resolution
1	Item B1/F-176/2023/13: To confirm the minutes of the meeting held on 13-06-2023	Resolved unanimously that the minutes of the school council meeting held on 13-06-2023 as mentioned in **Appendix Item B1/F-176/2023/13,** be confirmed by all members and signed by the Chairman of the School Council.
2	Item **B1/F-176/2023/14:** To confirm the action taken report of the meeting held on 13-06-2023	Resolved unanimously that the 'Action Taken Report' as mentioned in **Appendix Item B1/F-176/2023/14** and presented by the Chairperson for the school council meeting held on 13-06-2023 be confirmed and noted.
3	**Item B1/F-176/2023/15:** To confirm the final syllabus and other details for all courses at Semester '01 to 04' of 'Total 06 M.Sc. Programmes' as per the NEP 2020: 1. V151.M.Sc.(Mathematics)(2023 Pattern) 2. V152: M.Sc. (Environmental Science)(2023 Pattern) 3. V153: M.Sc. (Physics) (2023 Pattern) 4. V154: M.Sc. (Chemistry) (2023 Pattern) 5. V155: M.Sc. (Zoology) (2023 Pattern) 6. V156: M.Sc. (Botany) (2023 Pattern)	Resolved unanimously that the final syllabus and other details for all courses in Semester '01 to 04' of 'Total 06 M.Sc. Programmes' as per the NEP 2020 offered by the school as mentioned in **Appendix Item B1/F-176/2023/15** be confirmed for the post facto ratification and approved after deliberation at length by all members of the School Council. Thus, the confirmed syllabus and details are recommended for further approval by the Academic Council (AC) and the 'Board of Management (BoM)'.
4	Item **B1/F-176/2023/16:** To consider simultaneous 'Withdrawal of total 6 M.Sc. Programmes' and 'Launch of revised total 6 M.Sc. Programmes (2023 Pattern) as per the NEP2020'	Resolved unanimously that the simultaneous 'Withdrawal of a total of 6 M.Sc. Programmes' and 'Launch of revised total 6 M.Sc. Programmes (2023 Pattern) as per the NEP2020' be considered and approved by all members of the School Council and thus, be recommended for further approval of the Academic Council (AC) and the 'Board of Management (BoM)'.

5	**Item B1/F-176/2023/17:** To confirm and approve Course Writer, Content and Language Editor for the SLM Development of few newly introduced courses of 'Total 06 M.Sc. Programmes' as per NEP2020 ❖ **Item B1/F-176/2023/17.01:** To approve Course Writer, Content and Language Editor for the SLM development for a few newly introduced courses for V151: M.Sc. (Mathematics) {2023Pattern} as per NEP2020 offered by the school. ❖ **Item B1/F-176/2023/17.02:** To approve Course Writer, Content and Language Editor for the SLM development for a few newly introduced courses for V152: M.Sc. (Environmental Science) {2023 Pattern} as per NEP2020 offered by the school. ❖ **Item B1/F-176/2023/17.03:** To approve Course Writer, Content and Language Editor for the SLM development for a few newly introduced courses for V153: M.Sc. (Physics) {2023 Pattern} as per NEP2020 offered by the school. ❖ Item **B1/F-176/2023/17.04:** To approve Course Writer, Content and Language Editor for the SLM development of a few newly introduced courses for V154: M.Sc. (Chemistry) {2023 Pattern} as per NEP2020 offered by the school. ❖ Item **B1/F-176/2023/17.05:** To approve Course Writer, Content and Language Editor for the SLM Development for a few newly introduced courses for V155: M.Sc. (Zoology) {2023 Pattern} as per NEP2020 offered by the school. ❖ Item **B1/F-176/2023/17.06:** To approve Course Writer, Content and Language Editor for the SLM development of a few newly introduced courses for V156: M.Sc. (Botany) {2023 Pattern} as per NEP2020 offered by the school.	All members of the School Council unanimously confirmed and approved the 'Course Writer, Content and Language Editor' for the self-learning material (SLM) development of newly introduced courses and few revised courses of 'Total 06 M.Sc. Programmes' offered by the school as per NEP2020. The details of writers and editors (subject experts) are as mentioned in **Appendix Item B1/F-176/2023/17.01** to **B1/F-176/2023/17.06** for the corresponding programmes: ❖ V151: M.Sc. (Mathematics) {2023Pattern} as per NEP2020 offered by the school as mentioned in **Appendix Item B1/F-176/2023/17.01.** ❖ V152: M.Sc. (Environmental Science) {2023Pattern} as per NEP2020 offered by the school as mentioned in **Appendix Item B1/F-176/2023/17.02.** ❖ V153: M.Sc. (Physics) {2023Pattern} as per NEP2020 offered by the school as mentioned in **Appendix Item B1/F-176/2023/17.03.** ❖ V154: M.Sc. (Chemistry) {2023Pattern} as per NEP2020 offered by the school as mentioned in **Appendix Item B1/F-176/2023/17.04.** ❖ V155: M.Sc. (Zoology) {2023Pattern} as per NEP2020 offered by the school as mentioned in **Appendix Item B1/F-176/2023/17.05.** ❖ V156:M.Sc. (Botany) {2023Pattern} as per NEP2020 offered by the school as mentioned in **Appendix Item B1/F-176/2023/17.06.** The School Council has also resolved to authorize the director of this school to enrich the Course-wise lists of 'Writers, Content Editors and Language Editors' as subject experts for self-learning material (SLM) development in both print and non-print formats for all M.Sc. programmes [as mentioned in **Appendix Item B1/F-176/2023/17.01 to B1/F-176/2023/17.06**] offered by the 'School of Sciences', from time-to-time for the smooth execution of development tasks and thus be recommended for further approval of the Academic Council (AC).
6	**Item B1/F-176/2023/18:** To confirm and approve programme structure, credit distribution structure and detailed syllabus for all courses at Semester '01 and 02' (First year) of **4 year B.Sc.**(Honours in Major and Minor) programmes (Total 12), as per NEP2020 guidelines, a comprehensive revision of the existing B.Sc. programmes	Resolved unanimously that programme structure, credit distribution structure, and detailed syllabus for all courses at Semesters '01 and 02 (first year) of 4 year B.Sc. (Honours in Major and Minor) programmes (Total 12), as per NEP2020 guidelines, a comprehensive revision of the existing B.Sc. programmes and other details as mentioned in **Appendix Item B1/F-176/2023/18** be confirmed and approved after deliberations by all School Council members and thus recommended for further

		approval of the Academic Council (AC) and the 'Board of Management (BoM)'.
7	**Item B1/F-176/2023/19:** To confirm and approve Subject Writer, Content and Language Editor for the SLM Development of **4 year B.Sc.** (Honours in Major and Minor) programmes [Total 12], as per NEP2020 guidelines	School Council unanimously approved Subject Writer, Content, and Language Editor for the SLM development of 4-year B.Sc. (Honours in Major and Minor) programmes (total 12), as per NEP2020 guidelines as mentioned in **Appendix Item B1/F-176/2023/19.** The School Council has also resolved to authorize the director of this school to enrich the Course-wise lists of 'Writers, Content Editors and Language Editors' as subject experts for self-learning material (SLM) development in both print and non-print formats for all B.Sc. programmes as mentioned in **Appendix Item B1/F-176/2023/19** from time-to-time for the smooth execution of development tasks and thus be recommended for further approval of the Academic Council (AC).
8	**Item B1/F-176/2023/20:** Title: To consider and approve Evaluation pattern for M.Sc. programmes and B.Sc. programmes as per NEP 2020 guidelines	Resolved unanimously that the evaluation pattern for M.Sc. programmes and B.Sc. programmes as per NEP 2020 guidelines as mentioned in **Appendix Item B1/F-176/2023/20** be confirmed and approved after extensive deliberations by all members of the School Council, with the following suggestions and thus be recommended for further approval of the Academic Council (AC). 1. To simplify the proposed Continuous Assessment (CA) grading criteria for the evaluation of OJT (or internship), it is suggested to combine grading parameters into 5 categories with 10 marks each, instead of having 15 parameters with 3 or 4 marks each 2. For Continuous Assessment (CA) of Research project at semester 3 and 4 of M.Sc. programmes, it is suggested to clearly mention that the seminar activity will be conducted in Online/Offline mode by the respective Learner Support Center (LSC). 3. In the Continuous Assessment (CA) of Research project at semester 4 of M.Sc. programmes, for 'research paper presentation' component, it is suggested that this activity shall be organized by respective LSC in Online/Offline mode in case student didn't get an opportunity for presentation at Journals/Conferences
9	**Item B1/F-176/2023/21:** **Title:** Approval to the subject experts/counsellors for evaluation and examination related work of offered programmes of this school	The Evaluation Division has prepared the consolidated subject-wise list of a total 901 subject experts/counselors required for evaluation and examination-related tasks/work for all offered programmes of this school and has been suggested for School Council approval. However, the information of the subject experts/counselors is not

		in the prescribed format and some data is incomplete. As a result, the school has compiled a list of only 108 subject experts/counselors who have provided complete information. This revised list is mentioned in **Appendix Item B1/F-176/2023/21*** for approval of the school council. Resolved unanimously that the subject experts/counsellors for evaluation and examination-related work of the offered programmes of this school, as mentioned in **Appendix Item B1/F-176/2023/21***, be approved by all members of the School Council with the following suggestions and thus recommended for further approval by the Academic Council (AC). • Include in house subject wise academic coordinators in the subject expert list in the prescribed format as mentioned in **Appendix Item B1/F-176/2023/21** for Evaluation, Examination, Question Bank (QB) and Home Assignment development- related work of all offered programmes of this school. • There is a need to repeat the activity to obtain complete information in the prescribed format of subject experts/counselors for all offered programmes of this school. These experts/ Counsellors data may be confirmed by Student Services Division. Further, it is also resolved to authorize the Director of this School to enrich subject experts/counsellors for evaluation and examination-related work of the offered programmes of this school from time to time and thus be recommended for the further approval of the Academic Council (AC).
	Item B1/F-176/2023/22: Any other item with the permission by the Chairperson of the School Council	-

Meeting ends with vote of thanks by Ms. Sweta Kapade.

Thanks...

(Dr. Chetana Kamlaskar)

Chairperson, School Council (School of Sciences)

School of Sciences

(Formerly School of Architecture, Science and Technology)

School Council Meeting

Meeting 03 of 2023 | Date: 03Nov, 2023 | Time: 11.30 am

AGENDA FOR SCHOOL COUNCIL

Item B1/F-176/2023/13 2
Item B1/F-176/2023/14 2
Item B1/F-176/2023/15: 2
Item B1/F-176/2023/16: 3
Item B1/F-176/2023/17: 3
Item B1/F-176/2023/18: 4
Item B1/F-176/2023/19: 5
Item B1/F-176/2023/20: 6
Item B1/F-176/2023/21: 6
Item B1/F-176/2023/22: 7
Appendix Item B1/F-176/2023/13 8
Appendix Item B1/F-176/2023/14 11
Appendix Item B1/F-176/2023/15 12
Appendix Item B1/F-176/2023/17 12
Appendix Item B1/F-176/2023/18 12
Appendix Item B1/F-176/2023/19 12
Appendix Item B1/F-176/2023/20 12
Appendix Item B1/F-176/2023/21 13
Appendix InfoLSC 13

School of Sciences (School Council) Meeting

ITEM B1/F-176/2023/13:

Title: To confirm the minutes of the meeting of 'School of Sciences' School Council held on 13-06-2023

[**Note**: The minutes of the meeting of 'School of Sciences' School Council held on 13-06-2023are attached herewith as **Appendix B1/F-176/2023/13**for the members to review and may be approved and confirmed, if found appropriate.]

ITEM B1/F-176/2023/14:

Title: To confirm the action taken report of the meeting held on 13-06-2023

[**Note**: The Action taken report for the meeting of 'School of Sciences' School Council held on 13thJune 2023 is attached herewith as **Appendix B1/F-176/2023/14** for the members to review, note, approve and confirm, if found appropriate.]

ITEM B1/F-176/2023/15:

Title: To confirm the final syllabusand other details for all courses at Semester '01 to 04' of 'Total 06 M.Sc. Programmes' as per the NEP 2020

1. V151: M.Sc. (Mathematics) {2023 Pattern}
2. V152: M.Sc. (Environmental Science){2023 Pattern}
3. V153: M.Sc. (Physics) {2023 Pattern}
4. V154: M.Sc. (Chemistry) {2023 Pattern}
5. V155: M.Sc. (Zoology) {2023 Pattern}
6. V156: M.Sc. (Botany) {2023 Pattern}

[**Note**:The School of Scienceshas launched M.Sc. (Physics, Chemistry, Zoology, Botany) programmes with CBCS pattern in AY2022, M.Sc. (Mathematics) and M.Sc.(EVS) programmes in AY2021.As per Maharashtra state Government Resolution, dated 16 May 2023and university policy decision related to revampexisting two years Master's Degree Programmesin compliance with the guidelines of New Education Policy (NEP 2020) and to be offered with effect from Academic Year 2023-24. Accordingly, the programme structure and credit distribution structure for these total 6 M.Sc.programmeswere prepared and approved in the 'School Council' meeting (Item B1/F-176/2023/12: dated 13 June 2023)and in the 'Academic Council (AC)' meeting dated 19 June 2023. Further, as per the NEP 2020 guidelines, the revision of Course structure, Syllabus, Admission and Certification Eligibility, rules, and other details for total 6 M.Sc. Programmes have been done and approved by the Programme Advisory Committee (PAC) committee of each programme meeting held on 24 July and 26 July 2023. Then, the school has made a total of 6 M.Sc. Programmes availablefor the academic year starting from July/Aug 2023, with the details of revamped curriculum and syllabus attached asAppendix Item B1/F-176/2023/15.

Hence, in accordance with the above details, this proposal is placed here for the post facto ratification from 'School Council (School of Sciences)' and thus,be recommended for the further approval of the 'Academic Council (AC)' and the 'Board of Management (BoM)'].

Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University

School of Sciences

(Formerly School of Architecture, Science and Technology)

Minutes of the PAC (V152: M.Sc. Environmental Science)

Meeting held on 24.07.2023

The PAC Meeting for V152: M.Sc. Environmental Science {2023 Pattern} programme as per NEP 2020 of School of Sciences was held offline & online on Wednesday, 24-07-2023 at 11:30 AM at school meeting hall. Following members and invitees were present,

Sr. no.	Member name	Post	Attendance
1	Dr. Chetana Kamlaskar	Chairperson and Member	Present
2	Dr. Sunanda More	PAC member	Present
3	Prof. Dr. Sharad Khandelwal	PAC member	Present
4	Prof. Dr. Jaydeep Nikam	PAC member	Present
5	Dr. Gorakh Pondhe	PAC member	Present
6	Dr. Pravin Nalawade	PAC member	Present
7	Dr. Anita Handore	PAC member	Present
8	Dr. Bharat More	Academic co-ordinator[Chemistry]	Present
9	Mr. Manish Shingare	Academic co-ordinator[Physics]	Present
10	Mr. Tejaswi Kadam	Academic co-ordinator [Mathematics]	Present
11	Mrs. Shweta Kapade	Academic co-ordinator [Physics]	Present
12	Mr. Ghanshyam Patil	Academic co-ordinator [Chemistry]	Present
13	Mr. Rahul Nawale	Academic co-ordinator[Zoology]	Present

Dr.Chetana Kamlaskar, Chairperson and Member of the PAC (M.Sc. Environmental Science), first welcomed PAC members and introduced the members about the purpose of the meeting. During the meeting following items were discussed.

SN	Details of Items	Resolution
1	Agenda 1: To finalize and approve proposed Programme structure, Credit Distribution, Detailed syllabus and Evaluation pattern of all courses of V152: M.Sc. Environmental Science {2023 Pattern} as per NEP 2020	The PAC members unanimously finalised and approved the Programme structure and syllabus of proposed V152: M.Sc. Environmental Science {2023 Pattern} as per NEP 2020 (GR dated 16 May 2023) with programme structure and credit distribution are as follows – Credit distribution for **mandatory courses** (total 14 credits for semester 01 to 03 and total 12 credits for semester 04) – • 2 Theory with 4 Credits • 1 Theory with 2 Credits • 1 Practical with 4 Credits

Programme Structure

V152: M.Sc (Environmental Science) {2023 Pattern} as per NEP 2020

Year (2 Yr. PG)	Level	Sem.	Major: Mandatory	CR	Major: Elective	CR	RM	OJT/FP	RP	Cum. Cr.
I	6.0	I	**EVS501**: Environmental Science and Environmental Biology **(T)**	4	**EVS506**: Environmental Education, Policies & Legislation **(T)** OR **EVS507**: Management of Water Resources **(T)** OR **EVS508**: Open Elective **(T)**	4	**RES505**: Research Methodology **(T) 4 CR**	-	-	22
			EVS502: Natural Resources and Their Conservation **(T)**	4						
			EVS503: Biodiversity and Conservation **(T)**	2						
			EVS504: Lab Activities on EVS501, EVS502 & EVS503**(P)**	4						
		II	**EVS509**: Environmental Chemistry **(T)**	4	**EVS515**: Environmental Sustainability **(T)** OR **EVS516**: Solid & Hazardous Waste Management **(T)** OR **EVS517**: Open Elective **(T)**	4	-	**EVS513:OJT (4 CR)** OR **EVS514:FP (4 CR)**	-	22
			EVS510: Environmental Geosciences & Computer Applications **(T)**	4						
			EVS511: Herbal Wealth **(T)**	2						
			EVS512: Lab Activities on EVS509 & EVS510 **(P)**	4						
Cum. Cr. For 1 Year PG Diploma			28		8		4	4	-	44
Exit option: Post Graduate Diploma (PGD 10 –EVS (44 Credits)) after Three Year UG Degree										

Year (2 Yr. PG)	Level	Sem.	Major				RM	OJT/ FP	RP	Cum. Cr.
			Mandatory	CR	Elective	CR				
II	6.5	III	**EVS601**: Environmental Monitoring and Energy Studies (T)	4	**EVS606**: Sustainable management of Biodiversity (T) OR **EVS607**: Environmental Management (T) OR **EVS608**: Renewable Energy Studies (T)	4	-	-	EVS605: Research Project: (4 CR)	22
			EVS602: Instrumentation & Lab Techniques (T)	4						
			EVS603: Green Chemistry (T)	2						
			EVS604: Lab Activities on EVS601 & EVS602 (P)	4						
		IV	**EVS609**: Environmental Microbiology and Toxicology (T)	4	**EVS613**: Statistical Approaches & Modeling in Environmental Sciences (T) OR **EVS614**: Disaster Management (T) OR **EVS615**: Medicinal plants and their Applications (T)	4	-	-	EVS612: Research Project: (6 CR)	22
			EVS610: Environmental issues & Human Health (T)	4						
			EVS611: Lab Activities on EVS609 & EVS610 (P)	4						
Cum. Cr. For 2 Years PG Degree			54		16		4	4	10	88
2 Years- 4 Semester PG Degree in Environmental Science (88 credits) after Three Year UG Degree										

 # Note:

We have used syllabus of the MOOCs offered in SWAYAM Platform for the following two courses

1. EVS515: Environmental Sustainability (MOOC)
2. EVS606: Sustainable Management of Biodiversity (MOOC)

These Courses are offered on SWAYAM Platform. Those who will complete these courses on SWAYAM Platform, for them Credit Transfer will be given in the corresponding courses EVS515 and EVS606 offered in V152: MSc EVS

SN	Details of Items	Resolution
2	**Agenda 2:** Finalization and approval for syllabus of Research Methodology course offered in all PG Programme by PAC members.	The PAC members unanimously finalized and approved for syllabus of Research Methodology course offered in all PG Programme by PAC members with Dr. Anita Handore (PAC members) suggested – • Some contents are to be added in unit 4.2– intellectual property rights (IPR). • Include content on start-up, Skill development, innovation and entrepreneurship Syllabus will be modified accordingly.
3.	**Agenda 3:** Finalization and approval for elective courses and their syllabus offered in M.Sc. Environmental Science Programme by PAC members.	The PAC members unanimously finalized and approved few new elective courses along with its content are as follows: 1. Management of Water Resources 2. Solid and Hazardous Waste management 3. Environmental management 4. Disaster management It is also resolved to authorize the Director of this School to enrich and update the elective courses from time to time as per the industry needs and University Policy decisions/norms.
4.	**Agenda 4:** Finalization and approval for On Job Training (OJT)/ Internship and Field Project (FP) and their guidelines offered in M.Sc. Environmental Science Programme by PAC members.	The PAC members unanimously approved the proposed On Job Training (OJT)/ Internship, Field Project (FP) and Research Project (RP) guidelines along with evaluation patterns. During discussion on the proposed OJT guidelines, • Dr. Anita Handore (PAC members) industrialist agreed to allow our learners to carry out their research projects as well as internship at Phytoelixir Pvt. Ltd. an innovation based Biotech Start-up Company. • Other members suggested consulting NGO and academic institutes for OJT/FP. It is also resolved to authorize the Director of this School to update the guidelines of On Job Training (OJT)/ Internship, Field Project (FP) and Research Project (RP) from time to time as per the industry needs and University Policy decisions/norms.
5.	**General discussion:**	An overall discussion of the above agenda was done briefly with active participation of all members. PAC members appreciated the efforts taken by the School in preparing programme structure and its syllabus as per NEP 2020 guidelines. Vote of Thanks was proposed by Mr. Manish S Shingare.

Dr. Chetana Kamlaskar

Director,

School of Sciences